

ментації при безумовному дотриманні технологічних регламентів розроблених і запатентованих технологій біологічної ферментації вченими й фахівцями асоціації «Біоконверсія» та при наявності їх у сільгоспприємствах в обсязі не менше 2,5 тис. т.

2. Для зниження собівартості вироблених добрив і підвищення їх рентабельності доці-

льно розмішувати цехи з біологічної ферментації на відстані не більше 15-20 км від скупчення органічних відходів і вносити органічні добрива нового покоління на полях на відстані в радіусі не більше 25-30 км від їх виробництва.

Список використаних джерел

1. Гнидюк В.С. Технологічні аспекти переробки органічних відходів тваринницьких комплексів і птахофабрик методом біологічної ферментації в органічні добрива нового покоління "Біопроферм" / В.С. Гнидюк, І.П. Мельник // Зб. наук. праць Подільського держ. аграрно-техніч. ун-ту. – Кам'янець-Подільський, 2009. – № 17. – С. 97-101.
2. Гнидюк В.Г. Рекомендації по переробці відходів птахофабрик і тваринницьких комплексів в органічні добрива «Біопроферм» методом біологічної ферментації. – Кам'янець-Подільський, 2010. – С. – 19.
3. Ковалев Н.Г. Энергосберегающие технологии переработки органического сырья на предприятиях агропромышленного комплекса России / Н.Г. Ковалев, В.Г. Полозова // Сб. науч. работ ИМТ НААНУ. Вып. 2. – Запорожье, 2011. – С. 16-28.
4. Линник М.К., Технология ускоренного компостирования органических отходов / М.К.Линник, А.А.Ляшенко // Вестник аграр. науки. – 1999. – № 10. – С. 56-58.
5. Линник М.Г. Технології і технічні засоби виробництва та використання органічних добрив / М.Г. Линник, М.М. Семчук.– Глеваха, 2012. – С. 244.
6. Лысенко В.П. Перспективные технологии и оборудование для реконструкции и технического перевооружения в птицеводстве / В.П.Лысенко. – М.: ФГНУ, «Росинформагротех», 2002. – С. 366-441.
7. Мельник І.П. Екологічно чиста продукція для сільськогосподарських культур ТОВ «НВ Місто». – Івано-Франківськ, 2011. – С. 18.
8. Методика определения экологической эффективности технологий и сельскохозяйственной техники. – М.: Минсельхозпрод, 1998. – 220 с.
9. Пат. 50628 Україна, МПК C05F 3/00 Спосіб переробки органічних відходів птахофабрик / В.С. Гнидюк, О.М. Бунчак, В.М. Сендецький, Н.М. Колісник, І.П. Мельник. – Заявл. 19.04.2010; опубл. 10.06.2010, Бюл. № 11.
10. Leton T.G., Stentiford E.Y. Control of aeration in static pile composting//Waste management and research. – 1990. – Vol. 8 № 4. – P. 299-318.
11. Schauz E. і співавт. Оптимізація процесу компостування з використанням einer wasserundurchlässigen, мікропористої мембрани, датчика кисню і контрольованої вентиляції, відходів Малл унд. – 1994. – № 4. – С. 78-82.

Стаття надійшла до редакції 22.03.2013 р.

*

УДК 338.439.5:634.1:635.1/8

*А.І. СУХОВІЙ, аспірант**

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Теоретико-методичні аспекти формування і регулювання плодоовочевого ринку

Постановка проблеми. Формування ефективної системи господарювання в агропродуктовому комплексі та окремих його складових здійснюється під впливом різних за значимістю й функціональною спрямовані-

стю процесів. Одним із важливих завдань у наведенні відповідного господарського порядку, зокрема в сегменті плодоовочевого ринку, який має власну специфіку, є його формування і регулювання. Тому з наукового погляду виникла необхідність розгляду теоретико-методичних аспектів згаданого процесу.

* Науковий керівник – С.М. Кваша, доктор економічних наук, професор, академік НААН.

© А.І. Суховій, 2013

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, зокрема теоретико-методичні засади формування й регулювання плодоовочевого ринку, знайшли своє відображення у дослідженнях та публікаціях науковців, які здійснюють наукову розробку проблеми, зокрема: Ю.О. Лупенко, О.М. Шпичак, Ю.П. Воскобійник, О.Г. Шпикуляк та ін. [3] – питання кон'юнктури, регулювання ринку та ціноутворення на плодоовочеву продукцію; С.М. Кваша [4] – теоретико-методологічні засади організації плодоовочевого ринку; М.В. Гладій [1] – оптова торгівля плодоовочевою продукцією; І.А. Сало [15] – організаційно-економічний механізм функціонування галузевих ринків, зокрема продукції садівництва; Т.М. Кучеренко [6-8] – собівартість, цінова політика, експортно-імпорتنі відносини; Р.В. Лавров [9] і Н. Мілієнко [11] – формування та функціонування українського й світового ринків картоплі; І. Стрелюк [10] – ефективність виробництва ранніх овочів; В.П. Рудь [13, 14] – овочевий ринок України в аспекті продовольчої безпеки й виконання ним соціальних функцій. Разом із тим в економічній теорії та практиці залишаються недостатньо з'ясованими питання щодо визначення ефективних форм регулювання плодоовочевого ринку.

Мета статті – висвітлення теоретико-методичних аспектів формування і регулювання плодоовочевого ринку в контексті необхідності врахування особливостей функціонування вітчизняного плодоовочевого підкомплексу.

Виклад основних результатів дослідження. Забезпечення продовольством є важливою гуманітарною, економічною та політичною проблемою світового масштабу. Глобалізація економіки гостро ставить питання про підвищення рівня продовольчої безпеки за рахунок розвитку галузевих підкомплексів АПК. З огляду на це, плодоовочевий ринок слід розглядати не як пасивний елемент господарського механізму, а як засіб управління плодоовочевим підкомплексом відповідно до потреб і запитів споживачів.

Як відомо, ринок є складною й багатоаспектною економічною категорією, що відзеркалює розвиток суспільних відносин,

які формуються та зазнають змін відповідно до розвитку продуктивних сил, а отже, в економічній літературі на визначення сутності ринку існують різні погляди зарубіжних і вітчизняних економістів. За висловом В.М. Рабштину, ринок є способом організації суспільного виробництва, сферою товарного обігу, способом поведінки суб'єктів господарювання, механізмом регулювання попиту і пропозиції [12].

В економічній літературі деякі висловлювання щодо поняття ринку зводяться до характеристики його як сукупності економічних взаємовідносин між продавцями та покупцями. На нашу думку, достатньо вичерпне визначення ринку дав В.М. Ковальчук, зазначивши, що ринок являє собою сукупність форм і способів організації співробітництва людей між собою, що служить тому, щоб із комерційною метою звести продавців та покупців і дати можливість першим продати, а другим – купити продукцію [5].

Отже, плодоовочевий ринок в економічному розумінні – це система товарного обороту, яка включає виробництво й переміщення товару до споживачів; основними категоріями ринку є попит і пропозиція, що реалізуються у процесі купівлі-продажу товарів через оптову та роздрібну торгівлю.

Економічна теорія визначає плодоовочевий ринок як систему економічних відносин із приводу вільної купівлі-продажу плодів і овочів, де формуються попит, пропозиція, ціни. Щоб ця система сформувалася й об'єктивно функціонувала, необхідно створити умови, що передбачають ринкові взаємовідносини, ринкове саморегулювання, наявність вільних товаровиробників і посередників між ними, а також функціональних структур, що обслуговують сферу виробництва та обігу товарів (банківських, кредитних, страхових, наукових, інформаційних тощо). Все це й становить ринкову інфраструктуру, центральною ланкою якої є підприємницький корпус.

Проблеми плодоовочевого ринку нині привертають увагу науковців, що пояснюється специфічними функціями плодоовочевого підкомплексу, зокрема: 1) забезпечення важливої складової продовольчої безпеки регіону; 2) формування значної частини до-

ходів селян; 3) наповнення бюджетів усіх рівнів; 4) вирівнювання регіонального ландшафту через кластерну модель розвитку; 5) охорона природи та раціональне природокористування; 6) соціальний розвиток сільської місцевості.

Напрями розвитку ринків різних видів плодоовочевої продукції мають свої особливості. Перебуваючи в постійній динаміці, вони розв'язують проблему забезпечення фізичної доступності продовольства відповідно до потреб населення. Однак І.Б. Мазій у своїх дослідженнях доводить, що незва-

жаючи на позитивні тенденції, Україна не може вважатися країною з достатнім рівнем продовольчої безпеки, головною проблемою якої є низький рівень платоспроможного попиту населення [10].

Розв'язання проблеми збалансування попиту та пропозиції плодоовочевої продукції – у пошуку консенсусу через узгодження економічних інтересів виробників і переробників плодів та овочів, що можна спроектувати на модель плодоовочевого ринку за В.І. Дудіним (рис. 1).

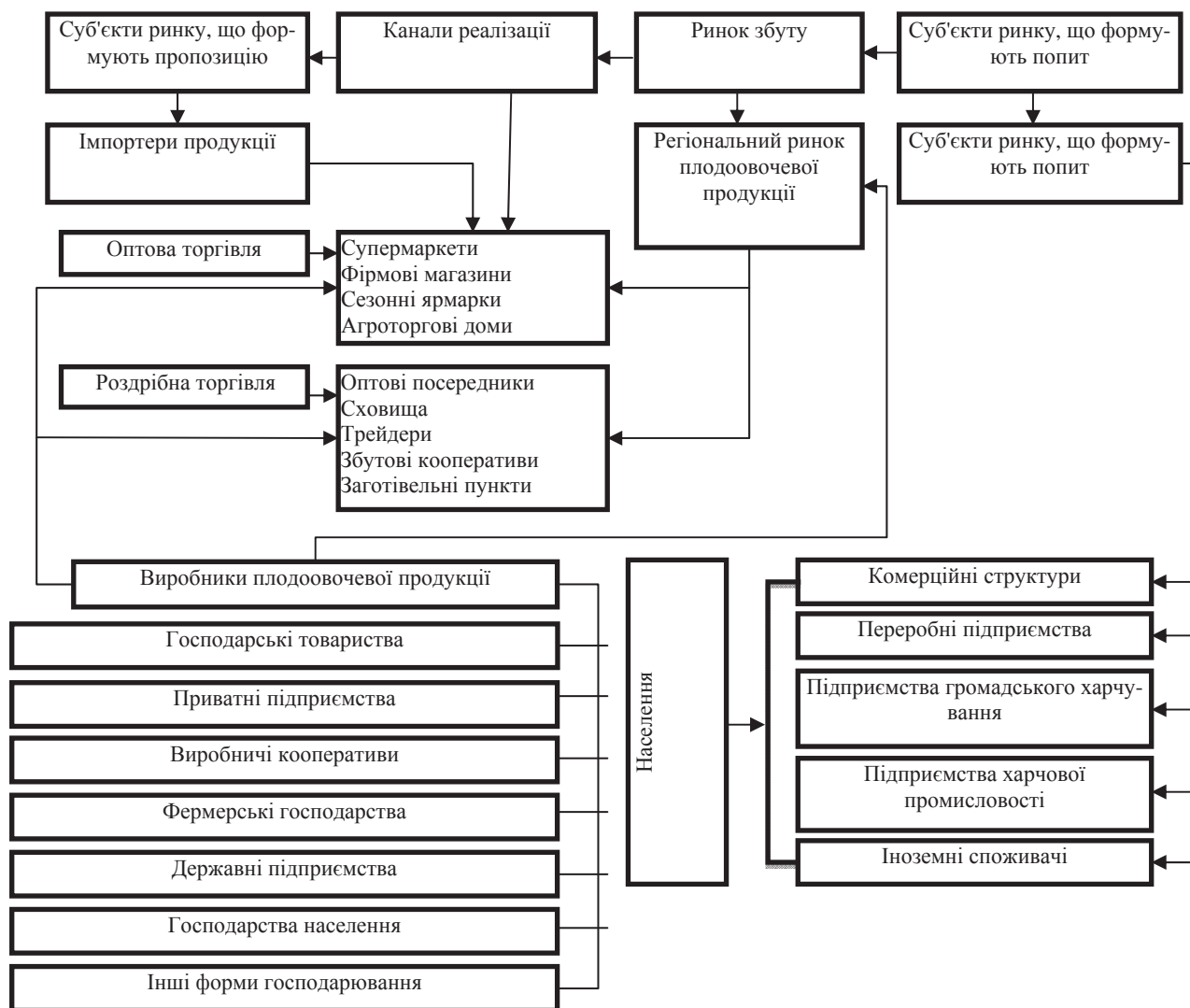

Рис. 1. Структурна модель плодоовочевого ринку*

*Наведено автором з урахуванням матеріалів опрацьованої літератури.

Посилаючись на методичні підходи Л.М. Худолій, вітчизняний ринок плодів і ягід можна визначити як агрегативний, що складається з множини подібних за походженням товару субринків [17], першочер-

гово розподіляючись на ринки свіжих плодів та ягід, продукти їх харчової й технічної переробки, а надалі розмежовуючись на субринки нижчих ієрархічних рівнів (рис. 2).

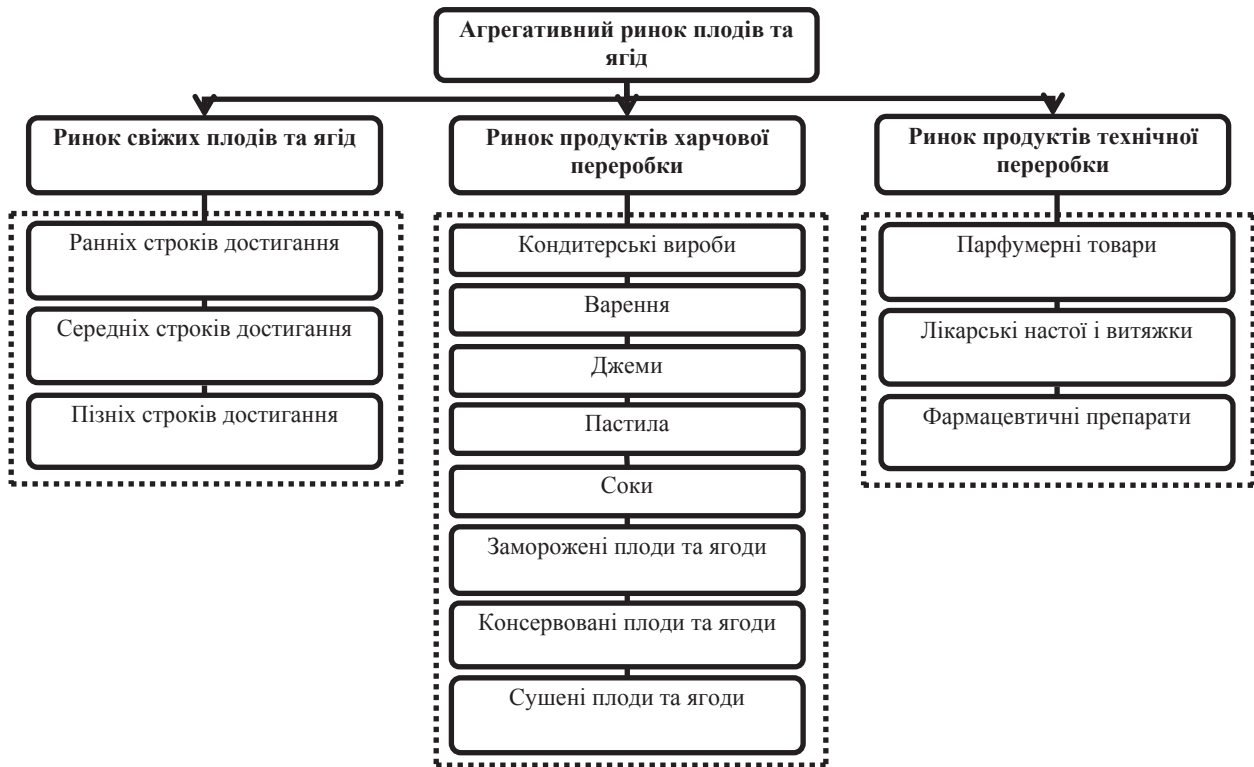

Рис. 2. Розподіл ринку плодів і ягід за ієрархічними рівнями*

*Наведено автором з урахуванням матеріалів опрацьованої літератури.

Автори М.І. Долішній, В.І. Топіха, В.В. Булюк й В.А. Романова у структурі плодоовочевого ринку виділяють продукцію: сільськогосподарського виробництва; переробних галузей і громадського харчування; оптової та роздрібної торгівлі, яка представляє на ринку продовольчі товари [2].

Важливо правильно й науково виважено окреслити принципи регулювання плодоовочевого ринку, яке повинно здійснюватися відповідно до наукових засад регіонального управління. Зауважимо, що регулювання слід розуміти лише як одну із функцій загального управлінського процесу, а не окрему управлінську діяльність.

Висновки. Формування плодоовочевого ринку тісно пов'язане із створенням відповідної ринкової інфраструктури, що зумовлено як інтересами товаровиробників, яким потрібна стабільна система реалізації продукції, так і інтересами підприємств торгівлі, яким необхідна надійна система товаропостачання. Ефективність кожної складової – ланцюга «виробництво – реалізація – переробка – споживання» залежить від функціонування всіх елементів інфраструктури

ринку. Оскільки в Україні щорічно збільшуються масштаби виробництва овочів та плодів, наступним кроком має стати створення дієвої інфраструктури ринку плодоовочевої продукції.

Слід розрізняти організаційні й економічні напрями регулювання плодоовочевого ринку. До організаційних належать: створення і розвиток інфраструктури; формування нормативно-правової бази та інформаційно-аналітичного забезпечення; створення міжвідомчих і регіональних узгоджувальних комісій із питань регулювання міжгалузевих відносин; ведення моніторингу та прогнозування кон'юнктури; посилення контролю за якістю й безпекою сільськогосподарської продукції; запровадження нових ринкових стандартів. Економічні напрями регулювання ґрунтуються на розрахунку балансів продовольчих ресурсів, їхній оптимізації; узгодженні попиту та пропозиції, підтримки їхньої рівноваги; регулюванні та підтримці пропозиції, а також збалансованості й стимулюванні попиту; регулювання експорту та імпорту плодоовочевої продукції.

Список використаних джерел

1. Гладій М.В. Формування оптового ринку в Україні / М.В. Гладій // Економіка АПК. – 2007. – №5. – С. 41-43.
2. Долишній М.І. Ринок продовольства України в аспектах СОТ / М.І. Долишній, В.І. Топіха, В.В. Булюк, В.А. Романова. – Миколаїв: МДАУ, 2006. – 222 с.
3. Закупівельні, оптово-відпускні та роздрібні ціни на сільськогосподарську продукцію та продукти її переробки (лютий 2012 р. – лютий 2013 р.) / Ю.О. Лупенко, О.М. Шпичак, Ю.П. Воскобійник, О.Г. Шпикуляк та ін. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2013. – 116 с.
4. Кваша С.М. Стан та перспективи розвитку ринку плодоовочевої продукції / С.М. Кваша, А.І. Суховій // Економіка та управління АПК: Зб. наук. праць. – Біла Церква, 2011. – Вип. 6 (89). – 204 с.
5. Ковальчук В.М. Загальні основи ринкової економіки / В.М. Ковальчук. – Тернопіль: Астон, 1994. – 228 с.
6. Кучеренко Т. Картофелеводство – стратегическая отрасль сельского хозяйства Украины / Т. Кучеренко // Овощеводство. – 2011. – №11. – С. 72-78.
7. Кучеренко Т. Рынок овощей «борщевого набора» / Т. Кучеренко // Овощеводство. – 2011. – № 12. – С. 34-40; Овощеводство. – 2012. – № 1. – С. 86-92.
8. Кучеренко Т.М. Ринок овочів і баштанних культур: поточна кон'юнктура і прогноз / Т.М. Кучеренко // Продукты и ингредиенты. – 2008. – № 10. – С. 66-68; № 12. – С. 46-49.
9. Лавров Р.В. Світовий та вітчизняний досвід формування ринку картоплі / Р. В. Лавров // Економіка АПК. – 2008. – № 7. – С. 146-152.
10. Манзій І.Б. Про показники продовольчої безпеки країни / І.Б. Манзій // Економіка АПК. – 2009. – №2. – С. 51-56.
11. Мищенко Н. Ринок картофеля України и мира – опыт прошлых лет и тенденции сезона 2012/2013 / Н. Мищенко // Овощеводство. – 2012. – № 11. – С. 60-64.
12. Рабштина В.М. Основи маркетингу в галузях АПК / В.М. Рабштина, В.В. Писаренко, Х.З. Махмудов. – Дніпропетровськ: Зоря, 2002. – 412 с.
13. Рудь В.П. Аналіз виконання овочевим ринком його соціальної функції / В.П. Рудь // Вісник Степу: наук. зб. – Кіровоград, 2011. – С. 199-202.
14. Рудь В.П. Ринок овочів та продовольча безпека України / В.П. Рудь // Економіка АПК. – 2010. – № 6. – С. 55-57.
15. Сало І.А. Цінова еластичність на вітчизняному ринку плодів / І.А. Сало // Вісн. аграр. науки. – 2012. – № 6. – С. 72-75.
16. Стрелюк І. Ранні гроші!: Ринок перших овочів / І. Стрелюк // Плантатор. – 2012. – № 1. – С. 8-11.
17. Худолій Л. Економічний механізм формування і функціонування ринку зерна в Україні / Л. Худолій. – К.: ШФУ, 1998. – 211 с.
18. FAOSTAT – FAO Statistics Division 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://faostat.fao.org/>.
19. Gerhard Poschacher. Grüner Bericht, 1997 / Gerhard Poschacher. – Wien, 1998. – P. 81-154.
20. Christoph Buhrmester. Ertragslage Garten – und Weinbau / Christoph Buhrmester. – Bonn: BMVEL, 2004. – 126 p.

Стаття надійшла до редакції 04.07.2013 р.

*

УДК 338.512

*В.Д. ЦАП, аспірант
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Формування витрат виробництва з урахуванням вартості основних фондів та амортизаційної політики в аграрному секторі економіки

Постановка проблеми. Процес інтенсифікації аграрного сектору економіки варто розглядати виключно в причинно-результативному взаємозв'язку: витрати, ос-

новний капітал, кінцева продукція з визначенням рівня її економічного ефекту. Між рівнем інтенсивності виробництва, найбільш поширеним виразом якого є виробничі витрати й обсяг функціонуючих виробничих фондів та площею земельних ресурсів і результатами виробництва, існує нерозривний зв'язок. Останнє й відображає суть інтенси-

* Науковий керівник – О.М. Шпичак, доктор економічних наук, професор, академік НААН.
© В.Д. Цап, 2013